

ANTROPOLOJİ

*Antropoloji insanı en iyi anlayan
ve anlatan bilim dalıdır.*

ANTROPOLOJİ

ANTHROPOS (İnsan) + LOGOS (Bilim)

Antropoloji'nin Dalları:

- 1) Biyolojik (Fiziksel) Antropoloji**
- 2) Dil (Linguistik) Antropolojisi**
- 3) Sosyal (Kültürel) Antropoloji**

BİYOLOJİK ANTROPOLOJİ

İnsanoğlunun biyolojik evrim süresince inceler ve yaşayan insan grupları arasındaki antropogenetik farklılaşmaları araştırır. Biyolojik antropolojinin en az 10 alt ilgi alanı bulunmaktadır.

- 1) Anatomik antropoloji
- 2) Fizyolojik antropoloji
- 3) Patolojik antropoloji
- 4) Beslenme antropolojisi
- 5) Paleodemografya
- 6) Genetik antropoloji
- 7) Dental (diş) antropolojisi
- 8) Primatoloji
- 9) Paleoantropoloji
- 10) Biyo-sosyal antropoloji

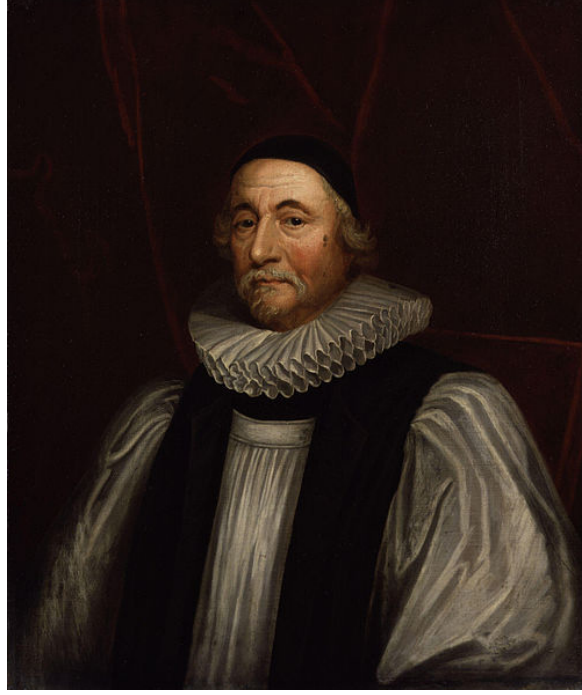
DİL ANTROPOLOJİSİ

- *Dil önemli bir kültürel öğedir.*
- *Kültür yumağını meydana getiren davranış örtüleri ve fikirler büyük ölçüde DİL adı verilen karmaşık simgelerle dışa vurulur.*
- *Tüm canlı organizmaların kendilerine özgü iletişim sistemleri vardır. İnsanlar ise biricik ve son derece karmaşık bir iletişim yolu geliştirdiler.*
- *Dil olmasaydı insanoğlunun kültürel değişim sürecini geliştirmesi belki de imkansız olacaktı.*
- *Dillerin nasıl oluştuğu, ses ve dilbilgisi gibi çeşitli öğelerin tutarlı bir iletişim sisteminin kurulmasında nasıl bir etkileşim içinde bulunduklarını dil antropologları tarafından incelenir.*
- *Dil antropolojisi insan dilinin başlangıcından beri geçirdiği aşamaları inceler; beyin korteksi ve gırtlak bölgesinde zaman içinde ortaya çıkan değişimin ışığında kültürel faaliyetleri de gözönünde tutarak dilsel evrimi açıklamaya çalışır.*
- *Dil antropolojisi aynı zamanda insan dil dizesi ile hayvanların iletişim dizgelerini karşılaştırmalı olarak inceler; aralarındaki benzerlik ya da bezemezlilik durumlarını davranışsal, tutumsal ve bağlamsal açılardan ele alır.*

SOSYAL (KÜLTÜREL) ANTROPOLOJİ

- ❑ En ilkel toplumlardan en karmaşık sanayi toplumuna kadar geniş bir yelpaze için de toplumları inceler.
- ❑ Sosyal antropologların insan topluluklarını incelerken sordukları sorulara getirdikleri yanıtlar kültür dediğimiz olayı anlamamamıza evrensel bir boyut kazandırır.
- ❑ KÜLTÜR (CULTUM) fiilinden gelir bu da yetiştirmek, korumak, göz kulak olmak anlamındadır.

Antropoloji Bilimine Öncülük Eden Bilim Adamları

James Ussher

İngiliz din adamı 17 yüzyılda ilk defa İncil'e dayanarak dünyanın yaşı ile ilgili açıklama yaptı.

Dünyanın yaratılışını İ.Ö. 4004 yılında gerçekleşmiş olabileceği konusunda felsefi bir düşünce öne sürdü.

Her ne kadar bu düşünce daha sonraki yıllarda bilimsel olarak çürütüldüyse de Ussher yine de dünyanın yaşı ile ilgili ilk açıklamayı yapan bilim adamı olarak kabul edildi.

Comte de Buffon

Fransız Doğa Bilimcisi (1707-1788)

Buffon, neredeyse hayatı boyunca süren ve onun en önemli eseri olan 38 ciltlik Histoire Naturelle isimli çalışmalarını yayınlamıştır. Onun çalışma notlarına ve diğer araştırmalarına dayalı ek birimler ise onun ölümünden sonra yirmi yıl içinde yayınlanmıştır.

Onun hakkında, “Gerçekten, Buffon 18. yüzyılın ikinci yarısında doğa tarihiyle ilgili tüm düşüncenin babası” olduğu söylenir.

Buffon, o dönemde Jardin du Roi (Kraliyet Bahçesi) olarak adlandırılan ve bugün Jardin des plantes olarak bilinen Paris’deki botanik bahçesinde direktör olarak çalışmıştır.

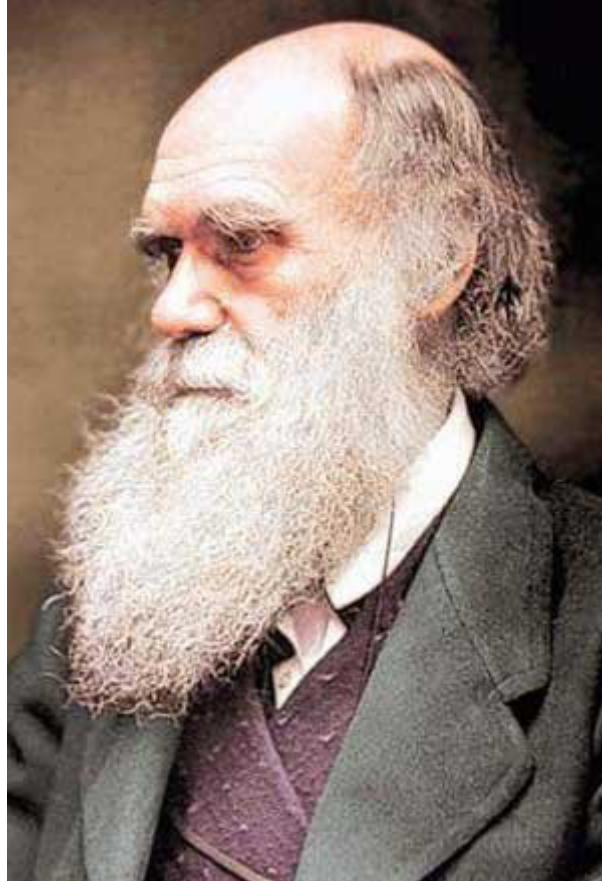

Jean Baptiste De Monet de Lamarck

Fransız Doğa Bilimcisi (1744-1829)

Dönüşümcülük kuramını oluşturan Lamarck; fosiller üzerinde araştırma fırsatını bulunca yaşayan türlerle göçüp gitmiş olanlar arasındaki evrim köprüsünü kurdu, ayrıntılı sınıflandırmasını gerçekleştirdi ve bilimin getirdiği felsefe görüşünü aydınlığa çıkardı.

Omurgalı, omurgasız tam sözlerini ilkin o kullandı, türlerin gelişim evrimini ilk kez o ortaya attı.

Charles Darwin

İngiliz Doğa Bilimci (1809-1882)

Türlerin Kökeni, İngiliz doğa bilimci Charles Darwin'in 24 Kasım 1859'da yayınlanan kitabı. Orjinal adı, "Doğal Seçim Yoluyla Türlerin Kökeni ya da Hayat Kavgasında Avantajlı Irkların Korunumu Üzerine" idi ve 1872'de "Türlerin Kökeni" olarak değiştirildi. Bilim tarihinin en önemli çalışmalarından biridir. Çalışma, Darwin'in HMS Beagle gemisi ile 1831-1836 yılları arasında yaptığı araştırma gezisi sonrasında, özellikle Galapagos adalarındaki gözlemlerine dayanarak oluşturduğu biyolojik evrim kuramı üzerinedir.

Charles Darwin'in eseri Marx ve Engels'in de yoğun ilgisini çekmiştir. Darwin'in eseri yayınlanır yayınlanmaz Engels, Marks'a yazdığı mektupta şöyle demiştir: “Şu anda kitabını okumakta olduğum Darwin, tek kelimeyle muhteşem”. Marks da kitabı “Bizim görüşlerimizin doğal tarih temelini içeren kitap işte budur.” şeklinde nitelemiştir.

Darwin hakkındaki en önemli yanlış ve önyargı, Darwin'in insan kökenini maymunlara dayandığına dair iddialardır. Tam aksine Darwin bu konuda uyarıda bulunmaktadır. İnsan, maymunlarla aynı türden gelmektedir ama maymunların evrimi sonucu ortaya çıkmamıştır. Ortak atadan bir ayrılma söz konusudur.

Georges Cuvier

1769 - 1832

Fransız Doğa Bilimcisi Georges Cuvier, omurgalı paleontolojisini kurmuş ve organizma biyolojisindeki en güçlü araçlarımızdan biri olan karşılaştırmalı yöntemleri geliştirmiştir. Hatta bazı bilim tarihçileri; omurgalı paleontolojisi, karşılaştırmalı anatomi ve jeolojik tarihlendirmebilimlerinin temellerini ötürü onu "üç bilim dalının kurucusu" olarak da anmaktadır.

Fosiller üzerine çalışan bu doğa bilimcisi yerküre üzerine olan düşüncelerini son yayınlanmış olan kitabında aşağıdaki cümleyle çok güzel ifade etmektedir.

“Neden kimse fosillerin, tek başlarına bile Dünya'nın oluşumuna yönelik bir teoriye gebe olduğunu görmedi ve neden kimse, fosiller olmaksızın hiç kimsenin yerkürenin birbirini takip eden çağlardan oluştuğunu hayal edemeyeceğini düşünemedi?”

Paleontoloji ve jeoloji kuramcısı olan Cuvier aynı zamanda **Katastrofizm teorisi**'nin de (Kıyamet Kuramı) yaratıcısıdır. Bu teoriye göre yerküre üzerinde farklı dönemlerde meydana gelmiş doğa olayları sonucunda yaşayan türlerin çoğu ortadan kalkmış ancak belirli bir süre sonra yaşam tekrar başlamıştır.

JEOLJİK DEĞİŞİM TABLOSU

<i>Çağ</i>	<i>Devir</i>	<i>Milyon Yıl</i>	<i>Belli başlı evrimsel olaylar</i>
Azoik		4500-3500	Yaşamın başlangıcı
Proterozoik		3500-570	Algler ve ilk omurgasızlar
Paleozoik	Kambriyen	570-500	Deniz omurgasızları
	Ordovisyen	500-430	İlk omurgalılar
	Siluryen	430-395	Kara bitkileri
	Devoniyen	395-345	İlk amfibiler ve ilk ormanlar
	Karbonifer	345-280	Memeli benzeri sürüngenler
	Permiyen	280-230	Sürüngenlerin çoğalması
Mezozoik	Trias	230-180	İlk dinazorlar
	Jura	180-135	Dinazor hakimiyeti
	Krestase	135-65	Dinazorların sonu, ilk kuşlar, plasentalılar
Senozoik	Paleosen	65-53	Primat benzeri memeliler
	Eosen	53-37	İlk primatlar
	Oligosen	37-25	Antropoid evrimi
	Miyosen	25-5	İri primatların yayılması
	Pliyosen	5-1,8	İlk hominidler
	Pleistosen	1,8-0,01	Homo cinsinin evrimi
	Holosen	0,01- 0	Tarım-endüstri-uzay çağı

Relethford, 1990

PRİMATLAR

İnsan zoolojik yönden **PRİMAT** takımının bir üyesidir.

PRİMAT TAKIMI kendi içinde ikiye ayrılır.

PROSİMİLER (Yarımaymunlar)

ANTROPOİDLER (İnsansılar)

(Antropoid'ler de kendi içinde üç gruba ayrılır)

SEBOİD'LER (Uzun kuyruklu maymunlar)

SERKOPİTEKOİD'LER (Kuyruklu maymunlar)

HOMİNOİD'LER (İnsansılar)

(Hominoid'ler de kendi içinde üç gruba ayrılır)

Hilobat ailesi (hilobat, simfalang)

Pongid ailesi (orangutan, şempanze, goril)

Hominid ailesi (insan)

Primat'ların ortaya çıkışı MEZOZOİK döneminin sonlarına rastlar. Bu dönemde yaşamış olan Primat'ların PROSİMİ düzeyinde oldukları bilinmektedir. Primat'lar ağaç üzerinde yaşayan canlılardır. Ağaç üzerinde yaşamak, yerde yaşamaktan farklıdır ve bazı bedensel uyumlar gerektirir. Primat'larda zaman içinde çeşitli bedensel değişimlerin yer aldığını biliyoruz. Ancak Primat'lar çevrelerine olan uyumlarını büyük ölçüde davranış biçimleri ve öğrenme yetenekleri ile gerçekleştirmişlerdir.

Primat'ların ikinci alt takımı olan ANTROPOİD'ler Prosimi'lerden daha geç bir dönemde OLİGOSEN'de ortaya çıkmışlardır. Bu primatlar içinde en ünlü olan Mısır Fayum Bölgesi'ne bulunmuş olan Aegyptopithecus (Mısır adamı)'tur. Gibon maymunu boyunda olan Mısır Adamı'nın diş yapısı Pongid'leri andırmaktadır

Hominoid'lere gelince bunların MİYÖSEN'de ortaya çıktığını saptamış bulunuyoruz. Bu döneme ait iki önemli primat türü RAMAPİTHECUS ve SIVAPİTHECUS'tur. Siva adamı 30-35 kg ağırlığında olup yaklaşık günümüz şempanzeleri kadardır. Rama adamı ise daha ufak tefek olup 15-17 kg ağırlığındadır. Bu dönemde Asya kıtasında da bu özelliklere sahip birçok fosil bulunmuştur. Ramapitekus günümüzden 7 milyon – 15 milyon yıl aralığı içinde Yunanistan, Anadolu, Pakistan, Hindistan, Çin ve Doğu Afrika'da yaşamıştır. Anadolu'da bulunan fosil örnekleri bu türe ait en eski örneklerdir. Bu hominoid örneklerinin haricinde Asya kökenli olan Gigantopithecus ve Avrupa'da görülmüş bulunan Oreopithecus da bulunmaktadır.

HOMİNİD'LERDEN HOMO'YA GEÇİŞ

1. EVRE

AEGYPTOPİTEKUS (Mısır adamı)

Oligosenin ilk hominitidir. 33 milyon yıl öncesine aittir.

2. EVRE

PROKONSÜL

Alt ve orta miyosen dönemine aittir. 22-14 milyon yıl öncesi tarihlendirilmiştir. Diş ve ayak yapısı Mısır Adamı'na benzemektedir. Beyin hacmi 150 cc'dir.

3. EVRE

KENYAPİTEKUS (Kenya adamı)

Orta miyosene ait primattır. 1960 yılında bulundu. 14 milyon yıl öncesine aittir. Tahıl kök gibi toprak besinlerini yeme özelliğine sahipti. Beyin hacmi 300 cc (kemik iliklerini çıkartma kapasitesine sahipti)

4. EVRE

ÖN OSTRALOPİTEKUS

Doğu Afrika'nın en eskisi 6 ve en yenisi 3 milyon yıl öncesine ait ağaç ikiayaklısıdır. 1974 yılında bulunan Lucy paleontoloji'de devrim yaratmıştır.

5. EVRE

OSTRALOPİTEKUS

3 milyon yıl öncesine tarihlendirilmişlerdir. 600 cc beyin hacmine sahiplerdir. Kuvvetli çene ve insana çok benzeyen diş yapısına sahip, iki ayak üzerinde durabilen ilk canlılardır.

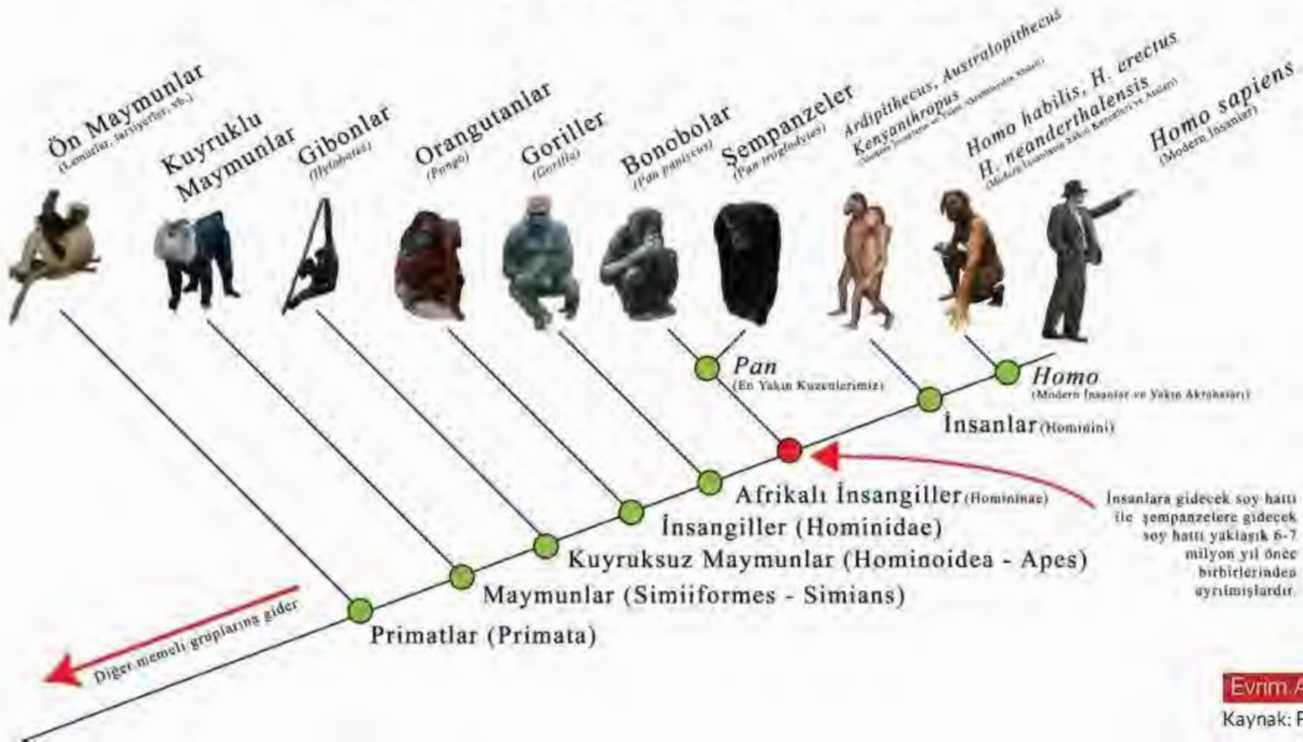
6. EVRE

HOMO

Doğu Afrika kökenli anatomik olarak ostralopitekus'lara benzeyen insanoğlu verimleşerek tüm yerküreye dağılmıştır

HOMİNİD'LERİN ZAMAN TABLOSU

Bir Aile Portresi

1) OSTRALOPİTEKUS RAMİDUS

5-4 milyon yıl önce

2) OSTRALOPİTEKUS AFARENSİS

4-2,7 milyon yıl önce

3) OSTRALOPİTEKUS AFRİKANUS

3-2 milyon yıl önce

4) OSTRALOPİTEKUS ROBUSTUS

2,2-1 milyon yıl önce

5) HOMO HABİLİS

2,2-1,6 milyon yıl önce

6) HOMO EREKTUS

2-400 bin yıl önce

7) HOMO SAPIENS ARKAİK

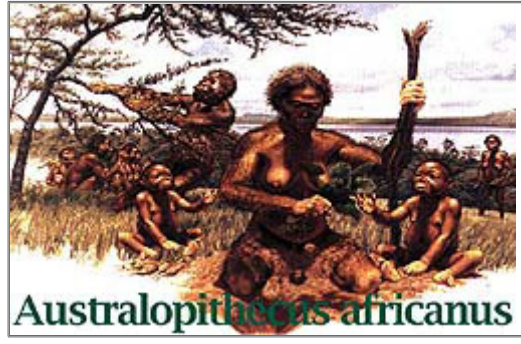
400-200 bin yıl önce

8) HOMO SAPIENS NEANDERTALİS

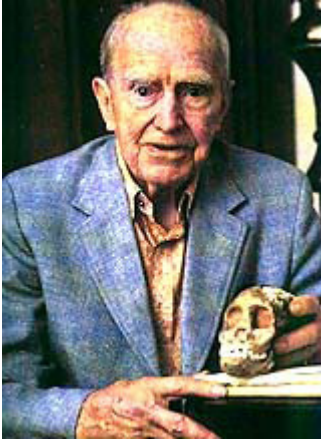
200-30 bin yıl önce

9) HOMO SAPIENS SAPIENS

30 bin-Günümüz

OSTRALOPİTEKUS AFRİKANUS

İnsanoğlu'nun ilk ataları olarak kabul edilen ostralopitekus'ların ilk örneği 1924 yılında Güney Afrika'nın Taung bölgesindeki

bir kireç ocağında bulundu. Raymond DART

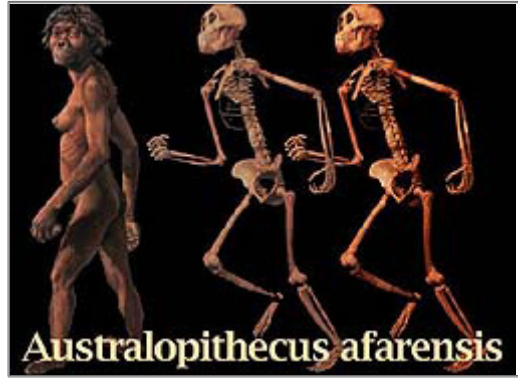
AUSTRALE (güney) ve PİTHEKUS (maymun) sözcüklerinden oluşan ve Güney Maymunu adını verdiği OSTRALO-PİTEKUS sözcüğünün isim babalığını yaptı.

İlk bulgular sonrası Doğu Afrika, Çad, Etyopya, Tanzanya ve Kenya'da diğer ostralopitekus fosilleri ortaya çıktı. Ostralopitekus'ların bulunduğu ve günümüzde birçok bilim adamı tarafından insan ailesinin doğum yeri olarak belirlenmiş olan Doğu Afrika'daki bir bölge RİFT Vadisi olarak bilinmektedir. RİFT Vadisi denilen bölge 4000 km uzunluğundaki tektonik bir çöküntüdür. Volkanik yapısından ötürü bu bölgede fosiller oluştu, bu da bizlere insanoğlunun geçmişini inceleme olanağı sağladı. Bu bölge içinde yer alan ve insanoğlu'nun geçmiş atalarının örneklerinin bulunduğu belli başlı yerler şunlardır:

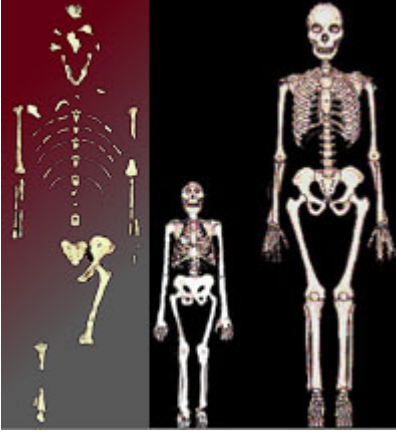
HADAR - OMO - LAETOLİ - TURKANA GÖLÜ - OLDUVAİ

Taung Çocuk (8 yaş)

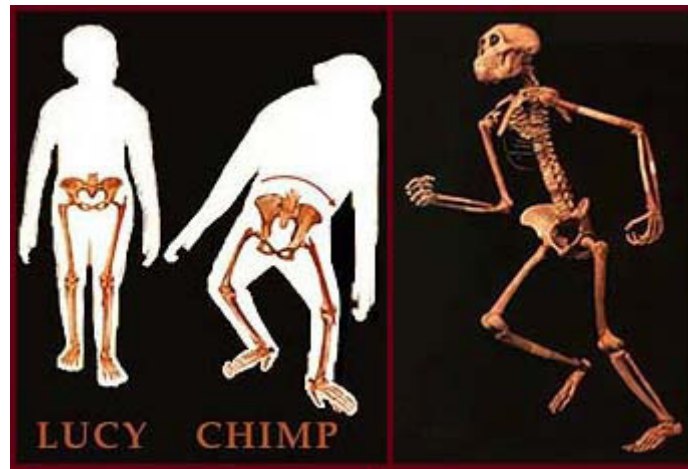

OSTRALOPİTEKUS AFARENSİS

1974 yılında Etyopya'nın Hadar Bölgesi'de Leakey Ailesi tarafından bulunan Lucy takma adlı ostralopitekus aferansis o güne kadar bulunmuş en eski insan örneği idi. Kemiklerinin tamamı bulunduğu için vücut yapısı hakkında net bir bilgi alabiliyorduk. Lucy APE olarak tanımlansada her şeyden önce dik yürüme özelliğine sahipti. Ostralopitekus Aferansis'ler 4 ile 2,7 milyon yıl önce yaşamışlardı.

1994 yılına kadar Lucy en eski insan türü olarak kaldı. Ancak 1995 yılındaki yeni bulgular Turkana Gölü çevresinde yaşamış olan Ostralopitekus Anamensis'lerin yaşadıkları dönemin çok daha eski olduğuna kanıtlıyordu. Turkana dilinde ANAM = GÖL demektir. Bu göl insanları günümüzden 4,2 milyon yıl önce yaşamış ve dik yürüme özelliğine sahip olan atalarımızdı. Son yıllarda bilim dünyasına RAMİDUS adı verilen yeni bir tür daha kazandırıldı (1998). Etyopya Hadar Bölgesi'de bulunan Ramidus'lar önce insansı olarak ama daha sonra ayrı bir cins olarak tanımlandı. Bu konudaki tartışma halen sürmektedir.

Lucy ve şempanze

OSTRALOPİTEKUS ROBUSTUS

Güney Afrika'daki Swartkranz bölgesinde 1949 yılında bulunan ostranopitekus robustus örneğinin kafatasında leopar dişleri tarafından yapıldığı saptanmış yaralar mevcuttu. Bu da şunu kanıtlıyordu: belli bir gelişim göstermiş bulunan bu insan atası hem ayakları üzerinde dik duruyor hem de o dönemdeki yırtıcı hayvanları avlıyordu. Ostranopitekus Robustus kendisinden daha önce yaşamış olan kendi türlerine göre daha kaba bir yapıya sahipti. Ostranopitekus Afrikanus tiplerine oranla daha uzun boylu idi

ÖZETLE:

Ostranopitekus Ailesi

- ❑ İki ayağı üzerinde dik olarak yürüme özelliğine sahip. Ufak tefek yapılı. Megadont (dişleri kafataslarına oranla çokbüyüktür). Çenelerini her yöne hareket ettirebilme özelliğine sahip.
- ❑ 110-115 cm boylu (Robustus'ler 150-160 cm)
- ❑ Yaklaşık 30 kg ağırlığında
- ❑ 375-500 cm³ hacimli beyine sahiptiler. Beyinlerinde konuşmayla ilgili Broca alanı bulunuyordu. Çevrede buldukları taş, sopa gibi aletleri kullanıyorlardı.